

Somogyi Győző grafikus és festőművész életmű-kiállítása a Vigadóban

■ Egész személyiségében határozottan van valami 21. századi anakronizmus. Mi, akik régóta ismerjük őt, megszoktuk az egyéni öltözetét, egy fehér paraszt-ingre rávett, fémgombos bársonyzekéjét, lábra simuló csizmáját, és az oldalára vett, elmaradhatatlan tarisznyát. A szép szál, vékony termetű, magas, szemüveges, intellektuális arcú férfi megjelenése önmagában is kifejezi nézeteit és állásfoglalását a mai világról.

Immár évtizedek óta él a Balaton-felvidéki Salföldön, a sima-gömbölyűvé csiszolt kövekről híres magaslati faluban, amelynek lakóit fokozatosan meghódította a régi parasztházak külső-belső értékeinek újratereztésével, a saját otthonának légkörével, a saját állatainak gondozásával, a saját maga által rajzolt salföldi újságjával, a Káli-medencéről készített hatalmas, egyedi rajzolatú képes térképével, meg a huszárbecsületet és -magatartást tevőlegesen is gyakorló, a lovas huszárokkal közös ország-világ járásaival. És nem

utolsósorban a festményeivel, amelyekkel már meghódította az egész országot, tán a világot is.

Művészként is egész életvitele alkotó részeleme művészetének. A mátyásföldi tisztviselőcsaládba 1942-ben született fiú alaposan megedződött a német, majd orosz katonaság dúlta fővárosban, majd a lakótelepre üzetésből adódó, keménylegényes kamaszkoron át, a tanulás melletti, kétkezi munkában, a nyári vasútépítői munkáktól kezdve a nyomdászaton át, a tejcsernoki árukihordások tapasztalatain keresztül. Tehetsége és benső elkötelezettsége végül mégiscsak elvezette a művészeti és teológiai tanulmányokig. Ezek sem simán történtek meg vele, természetesen, hiszen egész élete a legkevésbé sem naiv ember őszinte véleménykimondásának, elgondolásai megvalósításának jegyében zajlott, és zajlik ma is, amikor a köztestülettel alakult Magyar Művészeti Akadémia meghatározó személyisége. Fanyar kritikával, de az alanyai iránti ben-

Somogyi Győző:
Balatoni Madonna,
szárnyas oltár /
Győző Somogyi:
Madonna of Lake
Balaton. Winged altar
[1994]
tojástempera, fa / egg
tempera, wood
[100x200 cm]

Fotó: Somogyi Márk

sőséges megértéssel rengeteget rajzolt. Aprólékos megfigyelőként rácsodálkozott az éppen adott körülményeire, az emberekre, állatokra, madarakra, házakra, közeli részletekre és hatalmas távlatokra. Naplót írt, utazott, filozofált, papnövendékként küzdött az egyház modernebb-reálisabb nézeteiért, majd papi tevékenysége alóli 1975-ös felmentése után belekerült a hatvanas évek belvárosi avantgárd művészkörébe. De azért megmaradt afféle földalatti evangélium-hírdetőnek, miközben felfedezték rajzkészségét, és a költő Nagy László az *Élet és Irodalom*ban rajzai közlésével szinte bevitte őt a kulturális köztudatba. 1972 és 1978 között felfedezte a színes nyomtatásokat, majd megtalálta a tojástempera-festéshez szükséges drága eszközöket is, elfogadva néhány festőbarátjának tanításait, és attól kezdve változatos témáinak egyre

árnyaltabb kifejezése érdekében kimódolta, a világos – sárga, kék, vörös és fehér – színek tobzódása mellett, egyéni stílusát. Rengeteg alkotása közül kezdetben legismertebbek voltak a háborús élményeket, katonákat és a városszéli embereket megfogalmazó grafikái. Majd egyre jobban áradtak a színes falu- és városképei, tájképei, később utazásai során a görög-bizánci és az európai kultúrhelyek látványélményeit sajátos módon fogalmazó képei. Mindeközben vallásos témáinak pazar sokasága szokatlan közvetlenséggel robban be a magyar piktúrába. Somogyi Győző a leghatározottabban vállalja a hit erejének tanító-példázatait, gyakran a portrék, csoportképek közvetlen személyességein keresztül is. Az ő képi evangelizációja egyszerre meggyőző és meghökkentő. A manapság már-már lejáratos kifejezésként használt szakrális

**Somogyi Győző:
Révfülöp 1900 /
Győző Somogyi:
Révfülöp 1900**

[2000] tojástempera,
vászon / egg tempera,
linen [135x230 cm]

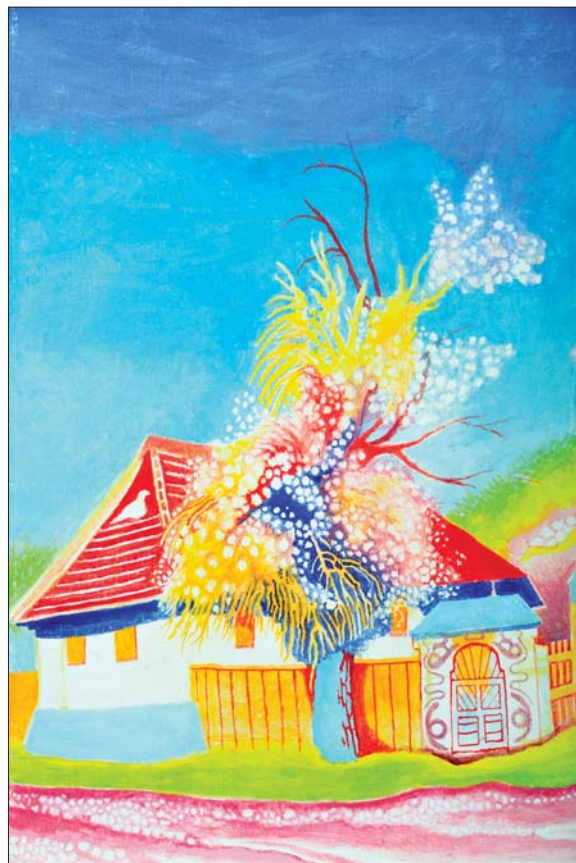
festészet/művészetnek ő egyedülállóan hiteles képviselője, akkor is, ha éppen szárnyas oltárt fest, hegyormot, a magyar szentek sorozatát vagy a magyar történelmi arcképcsarnokot.

Földényi F. László esztéta ezt írta a művészről *A tetet öltött festmény – Látogatások műtermekben* címmel 1998-ban megjelent könyvében: „*A vízió ugyanis az Egész fölött áll, mivel az Egészet látja. Somogyi Győző festészete az Egész szolgálatában áll. Pedig képei tele vannak töredékekkel, fragmentumokkal. A felbók éppúgy téptek a képeim, mint az emberek, a hegyek, a házak. [...] »festői«, »költői« belyek ezek. Sugárzik belőlük valami, amit festmények kapcsán érzékenységek szokás nevezni. Somogyi esetében e szó az eredeti jelentésével töltekezik fel. Mert nem lennének olyannyira érzékenyek műveinek egyes kitüntetett részei, ha nem olyasvalaminek az érzése sűrűsödne ott össze, ami a művészetten túli régiókról adna hírt. Ezek azok a részletek, ahol a látvány véget ér, kialszik – s kezdetét veszi a »jelentésköltés«, amely gyökereken új jelentések számára készíti elő a terepet.*” Az azóta eltelt bő másfél évtized alatt valószínűleg megérett erre a magyar társadalom lelki és érzelmi befogadóképessége. Azt hiszem, kijelenthetjük, Somogyi Győző művészetéből annak a tiszta forrásnak a vize bugyog, amelyre minél gyötörtettebbek vagyunk, annál inkább vágyakozunk, hiszen képei éppen hogy a teljességet idézik meg, sőt, ő megfesti a vágyainkat, a reményeinket, sőt, tán a mi hitünket is.

A kiállítás kurátora, Tóth Norbert, a Forrás Művészeti Intézet igazgatója így nyilatkozott róla:

„*Hálás vagyok, hogy a művész engem választott kurátornak, így mint a Forrás Művészeti Intézet igazgatója dolgozhattam vele együtt. Az életmű-kiállítását korábban a Műcsarnokban rendezték volna meg, de az akkori igazgató ezt visszautasította. Így került sor a most már a Magyar Művészeti Akadémia által működtetett Vigadó épületének három hatalmas termében a művész 600 darabnyi életmű-anyagának a kiállítására, amelyben a régebbi grafikák, a salfordi ihletésű tájképek és a három történelmi arcképsorozat, valamint a maga által tervezett, a buszárbandériumok által ma is használt zászlók mind megtalálhatóak...*

Somogyi Győző szerzetesi alázattal végzi munkáját immár fél évszázada, művészete annak üzenetét bordoz-

Fotó: Somogyi Márk

Somogyi Győző: Nyáradselyei házak (részlet) / Győző Somogyi: Houses of Nyáradselye (detail)

[2006] tojástempera, vászon, a teljes méret: 50x70 cm /
egg tempera, linen, full size: 50x70 cm

za, hogy szabadok lebetünk, ha bittel, és elszántsággal összefogva megvívjuk harcunkat hagyományainkért, értékeinkért, együvé tartozásunkért.

Somogyi Győző élete és művészete az örök titkot rejti.”

DVORSZKY HEDVIG
művészettörténész

(Somogyi Győző életmű-kiállítása. Pesti Vigadó, Budapest, 2014. október 3–november 23.)